

O R I E N T Ă R I PRIVIND ORGANIZAREA ȘI FUNCȚIONAREA MUZEELOR ȘI COLECȚIILOR SĂTEȘTI

N. UNGUREANU

În urma unor inițiative, pasiuni și eforturi izolate, ca și a unor sugestii și insistențe din partea unor factori cu atribuții pe linia îndrumării procesului de cultură și educație, s-a declanșat, în țară, o adevărată mișcare, care capătă amploare cu fiecare an, pentru înființarea de muzee și colecții sătești.

Asemenea orientare răspunde, în principiu, unor reale cerințe pentru promovarea și dezvoltarea educației socialiste, după cum, tot așa de justificat, datorită faptului că sînt salvate și acumulate numeroase valori, ea confirmă o atitudine general-positivă a societății contemporane de a gândi și acționa, generos și cu clarviziune, asupra prezentului și în perspectiva viitorului.

Spiritul dinamicii sociale cu care fiecare om al muncii este identificat, în calitatea sa de militant pentru transformări structurale, cuprinde, la proporții impresionante, și domeniul educațional. De altfel efortul generalizat își alege tot mai deliberat direcțiile esențiale de manifestare. În deplină concordanță cu politica partidului și statului nostru, politică puternic legată de realitățile complexe ale societății actuale și interesată în prospectarea științifică a căilor de progres social, cu asigurarea tuturor condițiilor și mijloacelor de intervenție. Unui asemenea cadru economic și social-politic se circumscrie și programul de acțiune cultural-educativă, prin care se urmărește promovarea tuturor valorilor spirituale, creații istorice ale poporului, pe baza principiilor fundamentale ale marxism-leninismului, în scopul desăvîrșirii profilului ideologic și etic al omului societății noastre socialiste.

Suflului cultural din viața satelor, mai precis mișcării pentru constituirea de muzee și colecții sătești, se constată că i-a lipsit, în ciuda atîtor rezolvări, orientarea de ansamblu, sprijinul sistematic, metodologic cu care erau date organele de îndrumare de stat, centrale și județene, pentru a imprima acestei mișcări un curs normal, științific, selectiv și ascendent. O îmbrățișare integrală, calificată, a tendinței pentru constituirea muzeelor sătești, la vremea cuvenită, ar fi eliminat foarte multe dintre dificultățile începutului și mai cu seamă excesele cu caracter de întrecere și de improvizatie de a fi înființate asemenea muzee oriunde și oricum¹, de unde, procentul mare de efemeritate; nesocotirea criteriului valorii în constituirea patrimoniului și în desfășurarea activităților specifice; neglijarea cerințelor pentru asigurarea unor condiții, mijloace și a unui regim corespunzător de funcționare. Altfel spus, inițiativele cu titlu de mindrie locală ar trebui să conștina nu atît în raportarea unui număr cît mai mare de unități, inexistente în fond, ci în crearea, cu maximă exigență, a unor unități viabile, care să se afirme prin virtuți incontestabile pe linia nivelului științific și al prezenței lor social-educative.

Avînd în vedere aspectele respective — pe de o parte necesitatea și tendința, subordonate procesului de educare socialistă a maselor, de a fi salvate, prin muzeul sătesc, valori reale, sporind în felul acesta patrimoniul național, iar pe de altă parte prevenirea exceselor și corectarea urmărilor acestora, promovarea unei politici de rețea, echilibrat și științific constituită pe țară. Consiliul Culturii și Educației Socialiste a inițiat o primă convocare², la Sibiu, a reprezentanților unor Comitete județene pentru cultură și educație socialistă (Argeș, Brașov, Brăila, Cluj, Covasna, Galați, Harghita, Maramureș, Prahova, Suceava, Timiș și Vrancea)³, pentru o mai amplă consultare, ale cărei concluzii să devină de cunoaștere generală. în interesul unei orientări corespunzătoare a mișcării pentru muzee și colecții sătești, în viitor⁴.

¹ Județele Galați, Prahova, Gorj etc. Asemenea excese s-au petrecut și în privința constituirii unor colecții școlare (jud. Sălaj), după cum ele se fac simțite și în cadrul mișcării „Căutătorii de comori”, datorită în genere aceluiași cauze și slabei colaborări și cu instituțiile competente — muzeele centrale și județene — care sînt chemate și au posibilități să acorde sprijin calificat oricărei acțiuni în tînguța cu valorile culturale-artistice a țării. Colaborarea la care ne-am referit, odată înțeleasă și promovată, este de natură pe de o parte să imprime un spirit disciplinat, științific, tuturor acestor activități, care antenează un mare număr de tineri, și în ultimă instanță întreaga obște, pe de altă parte să preîntîmpine eludarea unor prevederi legale prin pretinse cercetări și prin întîmplătoare colectări de obiecte, adeseori cu valoare nebănuită, ceea ce împietăază asupra integrității și cerințelor protecției și exploatarei lor științifico-educative.

² Problemele muzeului sătesc au mai fost abordate în repetate rînduri, fie în cadrul unor întîlniri cu diverși factori interesați (martie a.c. la Muzeul de istorie din Brașov, întîlnire organizată de redacția „Revistei muzeelor” în colaborare cu Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă și Muzeul județean cu participarea muzeeografilor din județ, inclusiv a organizatorilor muzeelor sătești din județele Brașov, Sibiu), fie de către unii specialiști, în materiale tipărite (articole în „Revista muzeelor”, în „Îndrumătorul cultural”, cu participarea muzeeografilor și inspectorilor cu probleme de muzee de la Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă, un ciclu de emisiuni la radio, organizat de „Revista muzeelor” în colaborare cu redacția emisiunilor culturale ș.a.), însă niciodată cu caracter de program.

Convocarea de la Sibiu, inițiată de Consiliul Culturii și Educației Socialiste, se înscrie pe linia atîtor altor inițiative și activități pe care acest Consiliu și le-a propus în scopul de a oricînta cu principalitate și consecvență, viața culturală-educativă din R. S. România conform sarcinilor încredințate de partidul și statul nostru.

³ Patru dintre comitetele județene invitate (Galați, Harghita, Maramureș și Vrancea) nu și-au desemnat reprezentanții direcți ci au preferat să transfere răspunderea unor muzeeografi ale căror atribuții și posibilități de îndrumare pe cuprinsul județelor respective sînt totuși limitate.

⁴ Alte asemenea convocări sînt programate la Pitești și Suceava, unde vor fi prezenți și reprezentanții celorlalte comitete județene, inclusiv cei din județele nominalizate la nota 3.

Cadrul de analiză și dezbateri de la Sibiu s-a amplificat apreciabil datorită și condițiilor cu totul favorabile existente aici⁵ :

— În județul Sibiu există 9 muzee și colecții sătești⁶, majoritatea cu un bogat patrimoniu de valori și cu o prezentare a acestuia la un nivel tehnico-expozițional încurajator⁷ ;

— cinci dintre aceste puncte muzeale au fost vizitate în grup⁸, ceea ce a permis analize la fața locului și comparații cu realități din județele ai căror reprezentanți au fost prezenți la convocarea menționată ;

— la dezbaterile finale, pe data de 13 septembrie 1971, la sediul Comitetului pentru cultură și educație socialistă al județului Sibiu, au participat și alți invitați (responsabilii unor muzee și colecții vizitate — Râșinari, Gura Riului, Avrig —, învățători și profesori, directori de câmine culturale, creatori populari, președintele Consiliului popular al Comunei Gura Riului, reprezentantul Inspectoratului județean școlar, reprezentantul organizației județene a pionierilor, reprezentanții secțiilor Muzeului Brukenthal — Sibiu —, participanți direcți la acțiunea de organizare a muzeelor și colecțiilor sătești din județ —, reprezentantul ziarului local și al „Revistei muzeelor” ;

— invitaților le-a fost înmănat, înaintea vizitelor la muzee și a discuțiilor finale, un plan tematic, orientativ, privind organizarea muzeelor și colecțiilor sătești.

Cu toate că discuțiile au cuprins fenomenul în toată complexitatea și implicațiile sale, consemnăm, în rindurile care urmează, doar câteva dintre problemele care au antrenat contribuția substanțială a participanților. Insistențe deosebite, bazate pe exemplificări din diferite județe s-au înregistrat în legătură cu caracterul științific și rosturile educative ale instituțiilor muzeale de acest gen.

Accepțiunea de muzeu sătesc a fost o primă problemă care a generat ample comentarii caracterizate de o viziune unitară :

— s-a subliniat repetat ideea că *muzeul sătesc trebuie să fie o instituție care-și are clar precizate, de la început, obiectul cercetării și prezentării, o problematică majoră, strâns legată de specificul și istoria teritoriului ales pentru a fi reflectat ;*

— s-a considerat apoi că *oricare muzeu sătesc trebuie să devină deținătorul unui patrimoniu propriu constituit numai din valori, patrimoniu bogat și încheat, realizat pe bază de plan, în concordanță cu obiectul cercetării, cu problematica și teritoriul asumate sau atribuite spre reprezentare ;*

— toți vorbitorii au pledat pentru ideea că *orice muzeu sătesc să fie conceput ca o instituție dinamică, reprezentativă, cu sarcini permanente, științifice și cultural-educative ;*

— în seria manifestărilor cu dublu caracter — științific și educativ — o importanță cu totul aparte revine expoziției de bază. Prin prisma acestui imperativ, *muzeul sătesc este de neconceput fără expoziție de bază, aflată permanent la dispoziția publicului, expoziție întemeiată exclusiv pe selecție de valori din propriul patrimoniu⁹ și pe o tematică științifică, expoziție care este menită să reflecte problematica și realitățile semnificative ale istoriei trecute și actuale, creația tehnică și artistică populară, bogățiile naturale ale teritoriului, cu accentele care decurg din specificul acestui teritoriu ;*

— trecându-se la analiza altor condiții implicate de actul de înființare și integrate accepțiunii de muzeu, vorbitorii au relevat că un muzeu sătesc nu poate și nu trebuie să funcționeze în orice local. *Muzeul sătesc are nevoie de spațiu adecvat sănătos, în concordanță cu necesitățile activităților sale specifice — adăpostirea patrimoniului de valori, asigurarea conservării și securității acestui patrimoniu, exploatarea lui diversificată din punct de vedere științific și cultural-educativ, în primul rînd prin expoziție ;*

— deși în principal realizarea muzeului sătesc se întemeiază pe contribuția obștei, atrasă și antrenată la acțiune de către intelectualitatea satului, *un muzeu sătesc trebuie să fie prevăzut, de la caz la caz, cu personal de specialitate și cu personal de întreținere și supraveghere, să beneficieze, ca oricare muzeu de stat, de fonduri, realist stabilite de la un an la altul, să-și folosească veniturile extrabugetare, realizate de pe urma manifestărilor proprii, în interesul susținerii și perfecționării activităților specifice (achiziții, organizarea și modernizarea de expoziții, dotarea și organizarea de depozitelor, întreținerea și conservarea patrimoniului, întreținerea și amenajarea imobilelor, publicații de popularizare etc.) ;*

— *muzeul sătesc trebuie să funcționeze în baza unui program anunțat și riguros respectat, în interesul educației publicului, ca și al desfășurării tuturor activităților interne.*

Întrucît un muzeu pe care ne-am obișnuit să-l denumim muzeu sătesc, sau colecție sătească, dispune de un patrimoniu al său, și-a asumat sau i-a fost atribuită o arie de reprezentare (sat, comună, microzonă), îndeplinește atîtea funcții, la care ne-am referit mai sus, s-a considerat că denumirea de muzeu sătesc sau colecție sătească este limitativă, nereflctînd conținutul concret al acestor instituții.

⁵ Întîlnirea pe problemele muzeului sătesc s-a desfășurat concomitent cu ultima perioadă a manifestărilor Festivalului „Cibinium 71”.

⁶ Râșinari, Cristian, Cisnădioara, Gura Riului, Galeș, Poiana Sibiului, Boița, Avrig, Cîrțișoara.

⁷ Excepție fac Muzeul din Râșinari, deși el este muzeul cel mai vechi și cel mai vizitat din județ (dat fiind interesul pe care-l suscită colecția și comuna Râșinari însăși, ca și apropierea acesteia de orașul Sibiu) și Muzeul din Poiana Sibiului.

⁸ Gura Riului, Galeș, Cisnădioara, Râșinari, Avrig.

⁹ Practica înființării de muzee sătești, prin transferarea unor colecții din patrimoniul muzeelor județene este cu totul inadmisibilă întrucît, pe de o parte dispersează valori din patrimoniul acestor muzee, sărăcindu-le și dezechilibrîndu-le, pe de altă parte, privează mișcarea muzeistică de aportul unor forțe ale satului (intelectualitatea și o mare parte din populație) la sporirea patrimoniului general, cultivă atitudinea pasivă a acestor forțe, promovează formalismul și banalul în muzeologia românească, ceea ce dăunează însuși procesului de educație.

Aspect de la consfătuirea din Sibiu

Majoritatea participanților au propus modificarea titlaturii în sensul de a se folosi diferențiat noțiunile de *muzeu* și *colecție*, cu indicarea localității unde funcționează unitatea (ex. Muzeul din Rășinari), respectiv și a numelui colecționarului (ex. Colecția „Toader Hrib” din comuna Arbore), iar în cazul unităților strict profilate, cu indicarea și a domeniului (ex. Muzeul etnografic din Galeș). În toate cazurile, pentru o mai precisă localizare este menționat și județul (ex. Muzeul etnografic din Galeș, județul Sibiu, sau Colecția „Toader Hrib” din comuna Arbore, județul Suceava).

O altă problemă importantă asupra căreia s-a îndreptat atenția participanților este aceea privind *rețeaua, profilul și conținutul unităților muzeale sătești*.

S-a afirmat ideea că *muzeul sătesc poate fi înființat numai acolo unde există condiții pentru dezvoltarea sa și se justifică prin prezență științifică și educativă*. Niciodată și nicăieri, un muzeu nu se înființează la întâmplare, fără a-i fi asigurate condiții de funcționare și fără a avea dinainte stabilite atribuțiile. Cu alte cuvinte, un muzeu întemeiat făcându-se abstracție de asemenea cerințe rămâne rupt de necesitățile sociale și se înscrie în categoria acelor manifestări formale, de modă, care, în cele din urmă, prin lipsa de consistență, compromit ideea de instituție și dăunează educației¹⁰.

De exemplu, un muzeu sătesc apare într-o ambianță culturală a satului sau tinde să contribuie la crearea unei adevărate ambianțe culturale a satului, prin manifestări exigente, cu caracter de permanență. Din acest punct de vedere muzeul sătesc se înscrie în coordonatele generale ale ființării oricărui alt gen de muzeu de stat, cu particularitatea că el polarizează la un înalt grad forțele intelectuale, obștești ale satului, care-i înțeleg rațiunile și sint capabile să i se subordoneze, prin efort și pricepere, servind la dezvoltarea lui corespunzătoare și beneficiind nemijlocit de rezultatele propriilor eforturi.

Muzeul sătesc apare și în funcție de situarea centrului în care funcționează, în zone sau alături de zone de interes turistic, cu estimarea capacității de a răspunde calitativ și multilateral confruntării cu publicul local sau din afară. El însuși trebuie să tindă să devină un obiectiv turistic, nu atât prin înscriere în itinerarii turistice, cât prin calitatea și originalitatea activităților sale.

¹⁰ Este cazul acelor muzee apărute peste noapte, la dispoziția unor persoane care și-au închipuit o rețea a muzeelor corespunzând rețelei așezărilor dintr-o arie dată, „muzee” care, fie au dispărut tot așa de repede cum s-au înființat, fie s-au prăfuit și au incrementat stadiul începutului (vezi și nota 1).

Aspect de la confătuirea din Sibiu

Privită din aceste unghiuri de interes, rețeaua de muzee sătești ar deveni o realitate, constituită echilibrat și diferențiată valoric, obiectiv și nu impusă din afară. Muzeul nu poate deveni o instituție numai printr-un impuls de moment. Odată pus la cale, el devine o datorie asumată și de factorii inițiatori și de colectivitate.

Ce trebuie avut în vedere (nu numai în scopul de a porni o acțiune și a o declara de îndată fapt împlinit, cum se obișnuiește pe alocuri, ci și pentru a o desăvîrși), la stabilirea profilului și conținutului unui muzeu sătesc ?

Muzeul sătesc reprezintă, în general, după cum am mai afirmat, o acumulare selectivă de valori, de mărturii care reflectă sintetic, în ansamblu sau numai în parte, istoria unui teritoriu, creația tehnică și artistică a populației acestui teritoriu, hogățiile și frumusețile lui naturale, aspecte din viața și opera unor personalități aparținând așezării, prin naștere sau prin filiație.

Pentru cele mai multe muzee sătești, inițiatorii se prevalează, atunci cînd se decide actul de înființare, de considerarea, mai mult sentimentală și instinctivă, a tradițiilor așezării sau chiar ale unei microzone, orientîndu-se cu predilecție spre domeniul culturii populare, fără a ajunge la înțelegerea realităților istorico-sociale, a rațiunilor funcționale și condițiilor teritoriale, în contextul cărora civilizația și cultura populară au apărut și s-au dezvoltat.

Este un adevăr că întreg teritoriul țării oferă posibilități largi pentru construirea unor colecții etnografice și de artă populară, după cum tot așa de adevărat este că prin mărturiile autentice aparținînd acestui domeniu servim la demonstrarea bogată a specificului nostru etnic, ca și a unor probleme majore privind ființa poporului român (origină, continuitate, unitate etc.). Toate aceste coordonate necesită însă studiu atent, și în etapa premergătoare înființării muzeului și, cu atît mai mult, în etapele constituirii și definitivării acestuia.

Orientarea noastră, în stabilirea profilului și conținutului muzeului sătesc, nu trebuie să rămînă exclusiv la acest domeniu. Sint și alte categorii de valori, trecute și actuale, generale sau cu specific pregnant local — obiecte, personalități, evenimente — care au marcat, prin amploare și semnificații, înscirarea așezării pe traiectoria progresului social.

Abordarea cu greutate specifică a laturilor care au dat personalitate așezării sau microzonei, înseamnă deopotrivă și studierea personalității muzeului (a se înțelege că personalitatea muzeului este asigurată nu numai prin ceea ce a acumulat, beneficiînd de bogatele tradiții, de datele și împrejurările istoriei,

de resursele așezării, întrucât personalitatea muzeului se apreciază în primul rând în raport de gradul de valorificare a zestrei proprii, de prezența sa pe plan științific și cultural-educativ).

Caracterul științific de constituire, de conservare și de valorificare a patrimoniului muzeului sătesc a fost o altă problemă de bază a consfătuirii, care a generat reflecții și analize în legătură cu tot ceea ce s-a întreprins în diferite județe și mai cu seamă asupra modului în care se impune să procedăm în continuare. Important este faptul că s-a înțeles sau s-a subliniat de către fiecare participant la această dezbateră că viabilitatea unui muzeu constă în atenția care se acordă acestei cerințe. Activitățile pentru constituirea și funcționarea unui muzeu trebuie privite în totalitatea lor, chiar dacă în prea puține locuri s-a procedat într-un asemenea spirit pînă în prezent, drept activități integral-științifice.

În sensul de mai sus insistăm asupra următoarelor necesități :

— cercetarea, atît pentru cunoașterea teritoriului și pentru constituirea patrimoniului, cit și pentru organizarea expoziției și promovarea activităților multiple de ordin cultural-educativ să se desfășoare în baza unui plan tematic complex ;

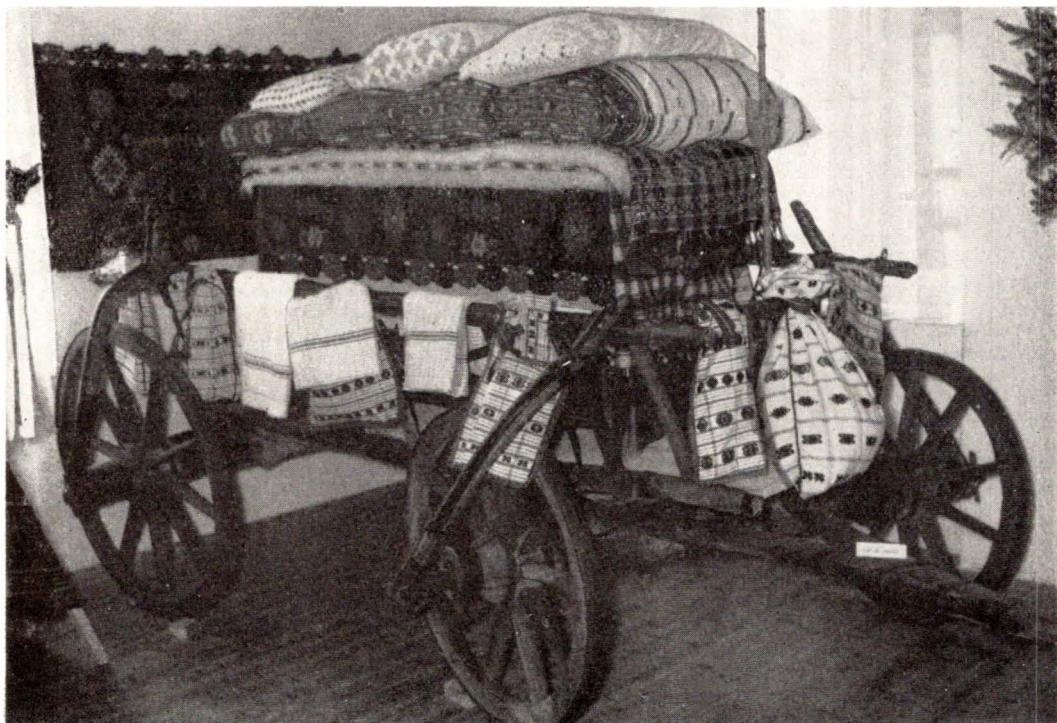
— selecția datelor, aspectelor, obiectelor care vor alcătui patrimoniul muzeului se întemeiază în principal pe criteriul valorii lor documentare și artistice, al virtuților pentru reflectarea specificului teritorial, temporal, funcțional. Există imperativul ca muzeul constituit astăzi, după o experiență muzeografică națională apreciabilă, fie el și muzeu sătesc, să nu devină un depozitar de „vechituri”, de obiecte culese la întîmplare, ci un tezaur de valori — valori salvate și acumulate prin cercetare nemijlocită, conform tematicii dinainte stabilite ;

— criteriul științific al muncii trebuie extins și riguros respectat și în privința elaborării evidenței patrimoniului (evidență obligatorie pretutîndeni, cu respectarea uzanțelor generale, ca și în privința depozitării și conservării acestui patrimoniu) ;

— organizarea expoziției de bază (care nu se confundă nici cu muzeul ca instituție, nici cu patrimoniul acestuia), presupune alegerea și prezentarea celor mai valoroase și semnificative obiecte și documente din întregul patrimoniu de valori, după o tematică științifică, cu grijă pentru relevarea particularităților istoriei, creației tehnice și artistice, bogățiilor, frumusețelor naturale ale așezării sau micro-zonei controlate de muzeu, în scopul realizării educației științifice și patriotice a maselor, al popularizării valorilor, pe plan local și față de vizitatorii din afară.

O sumară analiză a situației muzeelor sătești din țară ne conduce la concluzia că în acest domeniu ne aflăm abia în etapa începuturilor.

Car de nuntă la Muzeul sătesc din Galeș

Privind lucrurile prin prisma unor condiții asigurate și a cerințelor exprimate mai sus, simțim în măsură să constatăm o situație pozitivă (cu câteva excepții și în țară) doar pentru muzeele din județul Sibiu și în parte Brașov. Unele dintre acestea se apropie, după părerea noastră, cel mai mult de ceea ce se așteaptă să fie muzeul sătesc. Ne rezumăm să exemplificăm cu trei muzee din județul Sibiu, care au devenit, deja, într-o anumită măsură prezențe sociale: Muzeul din Galeș-Săliște, Muzeul din Gura Riului și Muzeul din Avrigh.

Muzeul din Galeș-Săliște, muzeu etnografic, cu un bogat patrimoniu de valori, documentare și artistice, pornește, în confruntarea cu publicul, cu atu-urile unei expoziții moderne, organizate după o tematică științifică, iar pe lângă această expoziție de pavilion, în care-și valorifică patrimoniul, nemijlocit realizat, într-un local corespunzător (9 camere), cuprinde și o casă specifică satului cu tot inventarul de unelte și obiecte de uz și decorative, proprii interiorului, precum și o stină. Acest muzeu poate fi comparat, prin patrimoniu, expunere, evidență și alte activități, fără vreo rezervă, cu multe muzee județene de profil, pe care le considerăm relativ împlinite.

Muzeul de la Gura Riului — muzeu tot de profil etnografic, dispune de un patrimoniu de valori de peste 1 200 obiecte, în special țesături și piese de port, cu uneltele folosite în practicarea industriei casnice textile, pictură pe sticlă etc. patrimoniu realizat exclusiv din donații. Este o unitate care, sub raportul dinamicii și al interesului general pe care îl poartă populația și administrația satului, reprezintă un model. Din păcate, colecțiile și expoziția sint adăpostite într-un local impropriu, deși spațios, însă există preocupări, de asemenea generale, pentru rezolvarea urgentă și a acestei cerințe. Muzeul din Gura Riului include, pe lângă colecția amintită, și un mare complex de industrie textilă țărănească, conservat „in situ”, iar consiliul comunal în frunte cu președintele său, după cum și o mare parte a populației comunei, sint animați de ideea unei exploatari originale, turistice, a „odăilor” autentice, aflate acum nefolosite și dispersate în poiene, pentru care intenționează să provoace largi consultări cu factori competenți, în special muzeografi, pentru a se trece la elaborarea proiectului.

La rindul său, *Muzeul din Avrigh*, inaugurat în cadrul manifestărilor „Cibinium 71”, cuprinde o foarte frumoasă colecție de artă populară, cu deosebire textile și port, și obiecte de uz prezentate tematic și funcțional, în 4 încăperi (administrația și un mare număr de cetățeni ai comunei gîndesc să treacă urgent la lucrări de extindere a acestui spațiu, prin contribuție obștească), iar într-o altă sală a fost realizată o prezentare documentară a vieții și operei lui Gheorghe Lazăr. În chiar pivnița casei care adăpostește muzeul, se află organizate standuri, cu vînzare, de țesături populare, lucrate în

Interior reconstituit la Muzeul din Gura Riului

spiritul tradiției de creatoarea Maria Spiridon și de elevele sale în meșteșugul țesutului și cusutului (față de inițiativa de a se vinde aici și produse curente de sticlă au fost exprimate rezerve, punct de vedere cu care organizatorii muzeului, inclusiv administrația comunei s-au declarat de acord). Interesant este și faptul că realizatorii acestui muzeu, comuna, consideră munca neîncheiată încă și gîndesc la îmbogățirea colecțiilor, la perfecționarea prezentării vieții și operei lui Gheorghe Lazăr, la extinderea spațiului, ceea ce înseamnă că această unitate și-a cîștigat de pe acum un loc însemnat în viața satului.

Considerînd laolaltă toate acele laturi pozitive ale procesului de constituire și existenței fiecăruia dintre muzeele pe care le-am prezentat, socotim că au fost sugerate condițiile și direcțiile principale în care viitorul muzeu sătesc urmează să ia ființă și să funcționeze, desigur cuprinzînd și cele aspecte particularizatoare, care decurg din istoria și realitățile teritoriale și sociale locale.

Este de reținut faptul că toate aceste muzeu sînt rodul pasiunii, dăruirii întregii obști a satelor, în frunte cu primarii comunelor respective (excepție făcînd primarul comunei Săliște, care nu numai că n-a înțeles rosturile Muzeului din Galeș-Săliște, dar a căutat chiar să nu-i fie de ajutor), muzeu în interesul cătora, intelectualitatea, cadrele didactice și culturale, au desfășurat și desfășoară o activitate permanentă.

Animați de ideea asigurării unui caracter științific întregii activități a muzeelor, forțele din comunele județului Sibiu, angajate în organizarea de muzeu cu caracter sătesc, au acționat ca atare, solici-tînd și primind îndrumări și sprijin nemijlocit din partea Comitetului județean pentru cultură și educație socialistă și din partea Muzeului Brukenthal-Sibiu, rezultatele fiind astfel cele așteptate. Cu aceasta abordăm o latură aparte a activității de constituire și funcționare a muzeelor sătești și anume aceea a *îndrumării permanente de către comitetele județene pentru cultură și educație socialistă și a colaborării eficiente cu muzeele județene de profil*, care dispun de cadre de specialitate și de mijloace pentru a imprima un caracter științific muncii, pentru a orienta tematic și metodologic direcțiile principale de activitate a muzeului sătesc (cercetarea și achizițiile, evidente, depozitarea și conservarea patrimoniului realizat, organizarea expozițiilor de bază, inclusiv elaborarea documentației pentru expoziții, organizarea și a altor activități cu puternic efect cultural-educativ).

Nu mai printr-o permanentă prezență în cîmpul cercetării și în relațiile cu publicul, muzeul sătesc se dezvoltă, își perfecționează metodele de lucru, se afirmă pe planul comunei, județului și în contextul general al mișcării muzeistice, îndeplinește un rol social.

Este cazul să stăruim și asupra unui alt aspect al vieții unui muzeu sătesc. Muzeul sătesc nu se constituie și nu funcționează făcînd abstracție de necesitatea unor *legături consistente cu școala*. Este necesar ca la nivelul comitetelor județene de cultură și educație socialistă, la nivelul inspectoratelor județene școlare și al organizațiilor județene de pionieri să se inițieze unele acțiuni, dezbateri comune, care să servească la clarificarea căilor de dezvoltare, de diversificare a colaborării între muzeu și școală, la crearea acelei ambianțe favorabile relațiilor de interes reciproc.

În acest sens trebuie insistat sistematic pentru a se asigura:

— Introducerea cadrelor didactice în probleme muzeografice, pentru eficiența lecțiilor, orelor de dirigență și altor activități în expozițiile și depozitele muzeelor;

— Pregătirea muzeografilor (chiar și a celor amatori, voluntari), pentru cunoașterea programei analitice școlare, a cerințelor și particularităților educației elevului, așa încît să reușească a da răspuns solicitărilor din partea școlii.

Asemenea măsuri sînt de natură să promoveze o viziune corespunzătoare și programe unitare de acționare, pe coordonatele școli — cămin cultural — muzeu.

Considerăm că în viitor procesul de înființare de muzeu sătești trebuie să devină, așa cum au sugerat numeroși participanți la convocarea de la Sibiu, un proces al discernerii inițiativelor, conducîndu-se după imperatiile muncii general-științifice, realizării unui bogat și original patrimoniu la fiecare unitate, după necesitatea de a promova numai acțiuni cu perspectivă și finalitate socială.

O asemenea orientare a mișcării angajează răspunderea la cel mai înalt grad a multor factori, în principal a comitetelor județene de cultură și educație socialistă, care pot acționa prin comisii anume constituite, din care socotim că trebuie să facă parte neapărat reprezentanții acestor comitete, ai inspectoratelor școlare județene, ai organizațiilor județene U.T.C. și de pionieri, muzeografi specialiști de la muzeul județean, după caz și de la unele mari muzeu de profil. Aceste comisii vor elabora concluziile de ansamblu asupra rețelei muzeelor sătești din județul respectiv, conducîndu-se după criteriile enunțate mai sus cu privire la organizarea și funcționarea acestor muzeu, în principal la oportunitatea și perspectivele înființării lor.

În virtutea posibilităților oferite de teritoriul țării, de teritoriul fiecărui județ, a interesului pe care intelectualitatea și obștea atitor sate, sprijinite de consiliile populare, îl manifestă pentru acțiuni cu caracter muzeografic, în virtutea capacității muzeelor de a se afirma pe multiple planuri în viața satelor, se așteaptă ca problema muzeelor sătești să depășească stadiul simplelor inițiative, sens în care comitetelor județene de cultură și educație socialistă le revin obligații directe de analiză, de orientare și impulsioneare corespunzătoare.

Muzeul sătesc trebuie să tindă să devină, prin nivelul științific al muncii, prin patrimoniul propriu de valori și prin condițiile funcționării, prin rosturile lui sociale, o adevărată instituție, luînd drept etalon al exigențelor cele mai izbutite muzeu județene.